

Suvestinė redakcija nuo 2010-07-01

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2002, Nr. [80-3479](#), i. k. 1022080ISAK00000271

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS MINISTRAS

**Į S A K Y M A S
DĖL ILGALAIKĖS KULTŪROS VERTYBIŲ IŠSAUGOJIMO PROGRAMOS
PATVIRTINIMO**

2002 m. rugpjūčio 2 d. Nr. 271
Vilnius

Įgyvendindamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-2004 metų programos įgyvendinimo priemonių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. spalio 4 d. nutarimu Nr. 1196 (Žin., 2001, Nr. [86-3015](#)), 119 punktą,

T v i r t i n u ilgalaikę kultūros vertybių išsaugojimo programą (pridedama).

**ŽEMĖS ŪKIO MINISTRAS,
PAVADUOJANTIS KULTŪROS MINISTRĄ**

JERONIMAS KRAUJELIS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos kultūros ministro
2002 m. rugpjūčio 2 d. įsakymu Nr. 271

ILGALAIKĖ KULTŪROS VERTYBIŲ IŠSAUGOJIMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Tautos kultūros paveldą įmanoma išsaugoti tik tada, jei juo rūpinsis ne tik atitinkamos įstaigos, bet ir visa visuomenė. Ši Ilgalaikė kultūros vertybių išsaugojimo darbų programa (toliau – Programa) nustato pagrindinius kultūros vertybių saugojimo principus, kriterijus ir prioritetus artimiausiems 15 metų.

2. Programa parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymu (Žin., 1995, Nr. [3-37](#)), Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių įstatymu (Žin., 1996, Nr. [14-352](#)), UNESCO ir Europos paveldo apsaugos konvencijomis, Valstybinės paminkloaugos komisijos sprendimų nuostatomis, kultūros paveldosaugos sistemos pertvarkymo koncepcija, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 288 (Žin., 2001, Nr. [24-791](#)), Lietuvos kultūros politikos nuostatomis, kurioms pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. 542 (Žin., 2001, Nr. [42-1454](#)). Programos įgyvendinimo priemonės numatytos priede.

3. Programai įgyvendinti Kultūros vertybių apsaugos departamentas sudaro trimetės kultūros vertybių išsaugojimo darbų finansavimo programas, kurias įsakymu tvirtina kultūros ministras.

II. PROGRAMOS TIKSLAS

4. Programos tikslas – išsaugoti Lietuvos kultūros paveldą ateities kartoms:

4.1. užtikrinti valstybinę kultūros vertybių apskaitą;

4.2. susieti kultūros paveldo apsaugą su visuomenės kultūros poreikiais, kultūros paslaugų teikimu;

4.3. skatinti visuomenę domėtis kultūros vertybėmis, jas globoti ir tirti.

III. PROGRAMOS UŽDAVINIAI

5. Programos uždaviniai:

5.1. įvertinti į respublikinės ir vietinės reikšmės istorijos ir kultūros paminklų bei Naujai išaiškinamų istorijos ir kultūros paminklų sąrašus įrašytus, taip pat į laikinąją istorijos ir kultūros paminklų apskaitą įtrauktus objektus;

5.2. tęsti kultūrinę vertę bei visuomeninę reikšmę turinčių kultūros paveldo objektų inventorizavimą, rengti kultūros vertybių apskaitos dokumentus, įrašyti jas į Lietuvos Respublikos kultūros vertybių registrus;

5.3. tobulinti ir padaryti prieinamą visuomenei informacinę kultūros paveldo duomenų bazę;

5.4. integruoti kultūros vertybių apskaitos ir apsaugos duomenis į Nekilnojamojo turto kadastrą ir registrą, Saugomų teritorijų registrą ir kitus valstybinius registrus;

5.5. atrinkti kultūros vertybes, kurioms būtina valstybės parama;

5.6. konservuoti ar pagal galimybes restauruoti reikšmingiausias kultūros vertybes;

5.7. nustatyti aiškius paveldosaugos reikalavimus kultūros vertybių savininkams ir valdytojams;

5.8. sukurti kompensavimo už kultūros vertybių konservavimą ir restauravimą teisinį mechanizmą.

IV. KULTŪROS VERTYBIŲ IŠSAUGOJIMO PAGRINDINIAI PRINCIPAI

6. Kultūros vertybių išsaugojimas grindžiamas šiais principais:

6.1. kultūros paveldo apsaugos demokratizavimo ir decentralizavimo, jos integravimo į kitas visuomenės gyvenimo sritis. Tvarkant kultūros vertybes, rengiant jų saugojimo programas, būtina skatinti valstybės, savivaldybių institucijų ir kultūros vertybių savininkų bei valdytojų bendradarbiavimą ir lėšų kooperavimą;

6.2. potencialių investuotojų, norinčių ir gebančių tvarkyti bei prižiūrėti kultūros vertybes pagal nustatytus reikalavimus, skatinimo ir pritraukimo;

6.3. profesionalumo ir skaidrumo. Kultūros vertybių savininkai ir valdytojai turi būti laiku informuojami apie nustatytus paveldosaugos reikalavimus.

V. KULTŪROS VERTYBIŲ IŠSAUGOJIMO PRIORITETAIR KITERIJAI

7. Trimetės kultūros vertybių išsaugojimo darbų finansavimo programos sudaromos, išskiriant šiuos prioritetus:

7.1. reikšmė visuomenei, kultūrai ir/ar valstybės istorijai;

7.2. reikšmė pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos aspektu, įvertinant į pasaulio kultūros ir gamtos paveldo sąrašus įrašytas kultūros vertybes, t. y. pirmenybę teikiant Vilniaus senamiesčiui ir Kuršių nerijai;

7.3. reikšmė valstybės mastu, teikiant pirmenybę dvarams, etnografiniams kaimams bei įvertinant Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane nustatytus vertės arealus ir valstybės gebėjimą rūpintis kultūros paveldu;

7.4. reikšmė valstybės regionų mastu, įvertinant apskričių teritorijų bendruosiuose planuose numatytas teritorijas, kuriose yra kultūros vertybės.

8. Trimetės kultūros vertybių išsaugojimo darbų programos rengiamos vadovaujantis šiais kultūros vertybių atrankos kriterijais:

8.1. kultūrinės vertės; kultūros paminklais paskelbtos vertybės laikomos reikšmingiausiomis;

8.2. kultūros vertybių unikalumo; tai turi būti vienintelis kurios nors rūšies, nepaprastą meninę (architektūrinę) vertę turintis kūrinys, konkrečios epochos pavyzdys, didelė retenybė;

8.3. fizinės būklės; į kultūros vertybių saugojimo programas, atsižvelgiant į nustatytus prioritetus, pirmiausia traukiamos tos kultūros vertybės, kurių fizinę būklę ekspertai pripažįsta esant avarinę arba priešavarinę;

8.4. reikšmė saugomų teritorijų, kraštovaizdžio, urbanistikos, kultūrinio turizmo bei meno (architektūros) ir kitais aspektais;

8.5. savininko/investuotojo iniciatyva ir gebėjimas globoti kultūros vertybes, skiriant lėšų joms tvarkyti ar pritaikyti rinkos sąlygoms ir tolesniam naudojimui pagal apsaugos, nuosavybės ar valdymo dokumentuose nustatytas sąlygas.

VI. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

9. Programos vykdytojas – Kultūros vertybių apsaugos departamentas.

10. Įgyvendinti šią programą numatoma iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšų, pritraukiant privačias investicijas ir tarptautinių fondų lėšas bei dalyvaujant tarptautinėse programose.

11. Programos vykdymo monitoringą atlieka Kultūros ministerija.

Ilgalaikės kultūros vertybių išsaugojimo darbų
programos priedas

**ILGALAIKĖS KULTŪROS VERTYBIŲ IŠSAUGOJIMO DARBŲ PROGRAMOS
ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS**

Priemonės pavadinimas	Atsakingas vykdytojas	Vykdymo laikas	Finansavimo šaltiniai (orientacinės lėšos)	Tikslas
1. Įvertinti į Lietuvos Respublikos respublikinės ir vietinės reikšmės istorijos ir kultūros paminklų sąrašus, Naujai išaiškinamų istorijos ir kultūros paminklų sąrašus įrašytus bei į laikinąją istorijos ir kultūros paminklų apskaitą įtrauktus objektus ir nuspręsti dėl jų įrašymo į kultūros vertybių registrus: 1.1. tęsti kultūrinę vertę bei visuomeninę reikšmę turinčių kultūros paveldo objektų inventorizavimą, rengti kultūros vertybių apskaitos dokumentus, įrašyti jas į Lietuvos Respublikos kultūros vertybių registrus.	Kultūros vertybių apsaugos departamentas	2005 m. IV ketv.	Kultūros paveldo centro Kultūros vertybių tyrimų ir apskaitos dokumentų rengimo programos	Užtikrinti valstybinę kultūros vertybių apskaitą
2. Paskelbti kultūros paminklais reikšmingiausias kultūros vertybes, įvertinus į Lietuvos Respublikos respublikinės ir vietinės reikšmės istorijos ir kultūros paminklų sąrašus, Naujai išaiškinamų istorijos ir kultūros paminklų sąrašus įrašytus bei į laikinąją istorijos ir kultūros paminklų apskaitą įtrauktus objektus.	Kultūros vertybių apsaugos departamentas	2004 m. IV ketv.	Kultūros paveldo centro Kultūros vertybių tyrimų ir apskaitos dokumentų rengimo programos	Išsaugoti Lietuvos kultūros paveldą ateities kartoms, išaiškinant reikšmingiausius kultūros paveldo objektus
3. Tobulinti ir padaryti prieinamą visuomenei informacinę kultūros paveldo duomenų bazę: 3.1. integruoti kultūros vertybių apskaitos ir apsaugos duomenis į Nekilnojamojo turto kadastrą ir registrą, Saugomų teritorijų registrą ir kitus valstybinius registrus; 3.2. parengti ir įdiegti duomenų apie kultūros vertybių priežiūrą, naudojimą bei tvarkymą kaupimo bei šių duomenų analizės ir specialistų bei visuomenės informavimo kompiuterizuotą sistemą.	Kultūros vertybių apsaugos departamentas ir jo teritoriniai padaliniai, Kultūros paveldo centras Kultūros ministerija, Kultūros vertybių apsaugos departamentas	2003 m. IV ketv. 2004 m. IV ketv. 2006 m. IV ketv.	Kultūros paveldo centro Kultūros vertybių tyrimų ir apskaitos dokumentų rengimo programos Kultūros paveldo centro Kultūros vertybių registrų, jų informacinės sistemos bei paveldosaugos dokumentų tvarkymo programos	Pasiekti, kad visuomenei ir turto savininkams (valdytojams) bei kitiems suinteresuotiems fiziniams ar juridiniams asmenims būtų žinoma informacija apie kultūros paveldo naudojimo sąlygas ir apribojimus
4. Parengti ir įdiegti kultūros	Savivaldybių	Nuolat	Kultūros vertybių	Pasiekti, kad būtų

vertybių (jų teritorijų bei apsaugos zonų) ženklavimo tvarką, numatant valstybės ir savivaldybių institucijų bei savininkų (valdytojų) dalyvavimą bei finansavimą, paženklininti kultūros vertybes (jų teritorijas bei apsaugos zonas).	institucijos, Kultūros vertybių apsaugos departamentas, savininkai (valdytojai) ir/ar naudotojai	iki 2009 m.	apsaugos departamento Kultūros vertybių apsaugos programos, savivaldybių lėšos	sudarytos sąlygos naudoti kultūros vertybes, jas eksponuoti, propaguoti, pritaikyti lankymui, kultūrinio turizmo ir kitiems tikslams
5. Rengti trimetės kultūros vertybių apsaugos programas: 5.1. atrinkti kultūros vertybes, kurioms būtina valstybės parama; 5.2. konservuoti ar, jei bus rasta lėšų, restauruoti reikšmingiausias kultūros vertybes.	Kultūros vertybių apsaugos departamentas	Nuolat iki 2015 m.	Kultūros vertybių apsaugos departamento Kultūros vertybių apsaugos programų lėšos	Išsaugoti Lietuvos kultūros paveldą ateities kartoms
6. Sukurti kompensavimo už kultūros vertybių konservavimą ir restauravimą teisinį mechanizmą.	Kultūros vertybių apsaugos departamentas	2002 m. IV ketv.		Susieti kultūros paveldo apsaugą su visuomenės kultūros poreikiais, kultūros paslaugų teikimu
7. Dalyvauti tarptautinėse kultūros vertybių tyrimų, saugojimo ir propagavimo programose: 7.1. rengti ir įgyvendinti leidybos ir švietimo programas, propaguojančias kultūros paveldą.	Kultūros vertybių apsaugos departamentas, Kultūros paveldo centras	Nuolat iki 2015 m.	Visų galimų šaltinių lėšos	Integruojantis į Europos Sąjungos paveldo apsaugos struktūrą, įgyvendinti tarptautinės paveldo apsaugos politikos nuostatas
8. Plėtoti ir koordinuoti kultūros paveldo apsaugos, turizmo, etninės kultūros globos ir kitų institucijų tarpusavio ryšius, išsaugant kultūros paveldą: 8.1. koordinuoti valstybės ir savivaldybių institucijų bei kitų planavimo organizatorių iniciatyvą rengiamų detaliųjų planų ar kitos paskirties specialiojo planavimo dokumentų, kurių sudėtyje yra numatyti kultūros vertybių apsaugos projektai, rengimą.	Kultūros vertybių apsaugos departamentas, kitos valstybės institucijos	Nuolat iki 2009 m. IV ketv.	Savivaldybių, Kultūros vertybių apsaugos departamento Kultūros vertybių apsaugos programų lėšos	Skatinti visuomenę domėtis kultūros vertybėmis, jas globoti ir tirti
				Stiprinti savivaldybių ir organizacijų, kurios rūpinasi kultūros vertybių apsauga, tarpusavio ryšius

Priedo pakeitimai:

Nr. [IV-365](#), 2010-06-28, Žin., 2010, Nr. 78-4054 (2010-06-30), i. k. 1102080ISA00IV-365

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Įsakymas

Nr. [IV-365](#), 2010-06-28, Žin., 2010, Nr. 78-4054 (2010-06-30), i. k. 1102080ISAK00IV-365

Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2002 m. rugpjūčio 2 d. įsakymo Nr. 271 "Dėl Ilgalaikės kultūros vertybių išsaugojimo programos patvirtinimo" pakeitimo